

ЕКОЛОГІЧНІ ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ КРИТИКУЮТЬ АТОМНІ ПЛАНИ УРЯДУ

На батьківщині Чорнобиля зріють нові атомні плани

15 березня 2006 року Кабінет Міністрів України ухвалив проект Енергетичної стратегії України до 2030 р. Пріоритетом урядової програми є ядерна галузь, а саме створення національного ядерно-паливного циклу, спорудження 22 нових ядерних реакторів та централізованого сховища для радіоактивних відходів з українських АЕС. Більше можна знайти за адресою Інтернеті <http://mpe.energy.gov.ua/minenergo/control/uk/archive/docview?typeId=10000117912>.

У програмі розвитку паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) докладно розписаний розвиток ядерної енергетики, але відсутні аналіз енергетичних втрат у галузях економіки та конкретні заходи щодо зменшення втрат енергії у промисловому та комунальному секторах. Прогноз споживання первинних енергетичних ресурсів (ПЕР) до 2030 р. завищено на 213,1 млн. т умовного палива, що говорить про низьку якість цього документа в цілому. Що стосується розвитку відновлюваних джерел енергії, то опис цієї галузі має декларативний характер.

Чому саме ядерна галузь визначена пріоритетною для забезпечення України енергією? На чому ґрунтується цей вибір? Чому і скільки коштів збирається вкладати Уряд у застарілі та небезпечні технології? Хто буде фінансувати збільшення кількості ядерних відходів на українській землі? На всі ці запитання українська громадськість досі не має відповіді. Якщо побудова нових блоків та заводу з переробки відходів і збагачення урану буде здійснюватися за рахунок платників податків, тоді треба спитати українських громадян, чи хочуть вони нових Чорнобилів!

Можновладці забули врахувати громадську думку

Стратегія жодного разу з 2005 року не обговорювалася з громадськістю. Були спроби провести громадські слухання, але їх можна назвати сфальсифікованими, тому що громадськість на них взагалі не запрошували. Ми вважаємо, що без широкого громадського обговорення, як цього вимагають ратифікована Україною Оргуська конвенція та ст. 11 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», стратегія розвитку паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) до 2030 року не може бути прийнята за основу та представлена на розгляд Верховній Раді.

Атомна енергетика — іще один спосіб зміцнити залежність від Росії

Новий «демократичний» уряд, так само як і старий, затягує Україну в економічну та екологічну прірву. Найбільше дивує, що українська програма розвитку «мирного атому» анонсується урядом як засіб утвердження енергетичної незалежності країни. У Росії Україна купує паливні елементи для

вітчизняних АЕС, Росії-таки платить за вивезення відпрацьованого ядерного палива. Надлишки електроенергії, виробленої АЕС, ми експортуємо теж до Росії. Це схоже на увічнення енергетичної залежності від Росії, повне і всеохопне.

В Україні є зайві гроші?

Наміри побудувати замкнений ядерний цикл в Україні виглядають фантастичними. Ще 2003 року було прийнято декілька урядових програм щодо створення ядерно-паливного циклу в Україні (виробництво та переробка уранової руди, виробництво гексафториду урану, заготовок із цирконієвого сплаву, цирконієвого прокату, тепловиділяючих збірок тощо). Кошти, які закладалися на здійснення комплексу робіт, вражають — «...для забезпечення основних показників Комплексної програми створення ядерно-паливного циклу в Україні згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.01 р. №634-8 необхідно до кінця 2010 року забезпечити фінансування в обсязі 5,3 млрд. грн. (959,4 млн. доларів), у т.ч.: на розвиток уранодобувної промисловості — у розмірі 3,11 млрд. грн. (566,1 млн. доларів), на створення виробництва цирконієвих сплавів, прокату та комплектуючих виробів — у розмірі 893,2 млн. грн. (162,4 млн. доларів), на будівництво заводу ядерного палива — 582,4 млн. грн. (105,9 млн. доларів), на науково-технічне та проектно-конструкторське супроводження — 687,5 млн. грн. (125,0 млн. доларів)» (<http://www.derkach.com.ua/energoatom/article.html?684>).

Чому державним бюджетом розпоряджається не народ України, а «Енергоатом»?

Компанія «Енергоатом» нещодавно підписала новий контракт про наміри з американською компанією Holtec International на будівництво централізованого сховища відпрацьованого палива з трьох українських АЕС (Хмельницької, Рівненської та Південно-Української). Витрати на це будівництво складають 400 млн. євро. Будівництво більш-менш безпечного сховища Україні потрібно, але нові АЕС — це нові сховища і додаткові мільйони! Чому ці кошти треба брати з бюджету, якщо, як переконують атомники, їхня галузь прибуткова? Чому в таких масштабах не фінансуються програми з енергозбереження, про яке уряд згадав, коли почалася газова криза, чому до відновленої енергетики, використання якої дає справжню незалежність країні, ставляться як до чогось несерйозного?

Урядові фахівці-енергетики кажуть, що впровадження енергоощадних технологій та відновлювальної енергетики є дорогим. Але якщо оцінити кошти, які збираються витратити на ядерну галузь, цей аргумент перестає бути переконливим. На жаль, в Україні, як і в інших країнах світу, існує потужне ядерне лобі, яке фінансується державою і зацікавлене в отриманні потужних державних замовлень.

Проблеми ядерної енергетики в Україні досі не вирішені

Це:

- застарілі та небезпечні технології на всіх типах реакторів, які є на українських АЕС (ВВЕР-1000, 1080, 440) і які постійно потребують капіталовкладень для підвищення безпеки;
- нездатність атомників самостійно фінансувати рекультивацию радіоактивно забруднених територій, зняття з експлуатації ядерних реакторів, що використали свій ресурс; обслуговувати радіоактивні звалища, здійснювати соціальні виплати тим, хто постраждав від Чорнобильської катастрофи;
- забір поверхневих вод для компенсації втрат на випаровування у ставках-охолоджувачах та градирнях АЕС, що викликає зниження водності річок в Україні, яка за класифікацією ООН належить до малозабезпечених водними ресурсами країн.

Європейські країни обирають інші шляхи

Німеччина 2002 року на законодавчому рівні закріпила свою відмову від подальшого розвитку атомної енергетики назавжди. А з 2004 року в країні діє закон про відновлювану енергетику, який передбачає спеціальні тарифи на електричну та теплову енергію і цим самим стимулює використання відновлюваних джерел енергії. Сьогодні Німеччина є світовим лідером у використанні енергії вітру — потужність німецької вітроенергетики становить близько 15 000 МВт. (До речі, це стільки ж, скільки дають Рівненська та Хмельницька АЕС разом з добудованими блоками. За даними на лютий 2005 року «Енергоатом», який є оператором діючих АЕС України, «...експлуатує 15 енергоблоків з реакторами загальною потужністю 13 835 МВт на чотирьох АЕС». Отже, на сьогодні 6,4% від всієї спожитої Німеччиною електроенергії виробляє вітроенергетика, в той час як атомна — лише 6%.

Альтернатива атомному сценарію розвитку енергетики існує

В Україні діє загальнонаціональна комплексна програма будівництва вітрових електричних станцій (ВЕС). Ніхто досі цієї програми не відміняв. І хоча на кінець 2005 року в Україні працювали вітрогенератори загальною потужністю всього 75 МВт, за розрахунками фахівців НАН України потенціал використання вітроенергетики у найближчій перспективі може досягнути 20—30% загального споживання електроенергії. За оцінками, це приблизно 20 тис. МВт. Тільки це джерело енергії може замінити 7 ядерних блоків.

Аналіз потенціалу та можливостей застосування енергозберігаючих технологій та нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії, зроблений незалежними експертами та екологічними громадськими організаціями України, показує, що альтернатива атомному шляху розвитку енергетики України існує! Необхідність нарощування потужностей АЕС за рахунок будівництва 22 нових блоків в проекті офіційної Стратегії є недостатньо обґрунтованою і базується, в першу чергу, на суттєво завищеному авторами Енергетичної стратегії прогнозу споживання первинних енергетичних ресурсів у 2030 р., неврахуванні всіх необхідних витрат на безпечне функціонування ядерної галузі, заниженому рівні споживання природного газу та ігноруванні потужного потенціалу відновлюваних джерел енергії.

Незалежна екологічна громадськість пропонує комплексний «неатомний» підхід

Українські екологічні громадські організації підготували Концепцію «неатомного» шляху розвитку енергетики України (Можна знайти за адресою <http://www.mama-86.org.ua/files/nconcept.pdf>), в якій пропонують уряду:

- 1) Визнати ухвалення проекту Енергетичної стратегії Кабінетом міністрів України помилковим рішенням і продовжити роботу з його підготовки.
- 2) Провести спеціальне дослідження з визначення фактичних втрат енергоресурсів у різних галузях народного господарства для оцінки повного потенціалу енергозбереження.
- 3) Переглянути прогноз споживання первинних енергоресурсів в Україні у 2030 р. в сторону його зменшення у відповідності до планів росту ВВП і зниження його енергоємності.
- 4) Переглянути прогнозований показник щодо частки відновлюваних джерел енергії в загальному споживанні ПЕР у 2030 р. в сторону збільшення використання біо- та вітроенергетичних ресурсів.
- 5) Відмовитися від будівництва будь-яких нових блоків АЕС і провести планове виведення усіх блоків з експлуатації.
- 6) Зробити прозорі економічні розрахунки витрат на переробку та зберігання ядерних відходів, відпрацьованого ядерного палива та інших непередбачених енергетичною стратегією витрат ядерного комплексу.
- 7) Кошти, що передбачалися на будівництво нових атомних блоків, вкласти у розвиток енергоощадних технологій, нетрадиційних, відновлюваних та позабалансових джерел енергії.
- 8) Підготувати альтернативні сценарії розвитку енергетики України з урахуванням змісту даної Концепції неатомного шляху розвитку енергетики України.
- 9) Провести широке громадське обговорення проекту Стратегії та альтернативних сценаріїв.

**НІ — НОВИМ ЯДЕРНИМ РЕАКТОРАМ!
ТАК — ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЮ, ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ВІДНОВЛЮВАНИМ ДЖЕРЕЛАМ
ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ!**

Листівка була підготовлена ДГЕО «Голос Природи», МЕГО «Екоclub» (Рівне), ГО «Агентство відновлюваної енергетики», ВЕГО «МАМА-86», НЕЦУ, ЕКЦ «Бахмат».
